

Argumentacje transcendentalne

Modele i zastosowania

Stanisław Jędrczak

Argumentacje transcendentzne

Modele i zastosowania

Wydawnictwo Naukowe Scholar
Warszawa 2025

Recenzje

prof. dr hab. Ewa Nowak

prof. dr hab. Robert Piłat

prof. dr hab. Tadeusz Szubka

Redaktor prowadzący: Łukasz Żebrowski

Korekta: Katarzyna Głowińska

Projekt okładki: Maryna Wiśniewska

Copyright © 2025 by Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

Publikacja dofinansowana przez Uniwersytet Warszawski, Wydział Filozofii

ISBN 978–83-68091-62-5

doi: 10.7366/9788368091625

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

ul. Oboźna 1, 00-340 Warszawa

tel. 22 692 41 18; 22 826 59 21

dział handlowy: jak wyżej, w. 108

e-mail: info@scholar.com.pl

www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze

Skład i łamanie: WN Scholar (Jerzy Łazarski)

Wydrukowano w Polsce

Spis treści

Wstęp	9
Rozdział 1. Pojęcie argumentacji transcendentalnej	13
1.1. Preliminaria	15
1.2. O dwóch modelach argumentacji transcendentalnej	19
1.2.1. Model A	23
1.2.2. Model B	25
1.3. Odpowiedzi na obiekcje Grama i Harrisona	29
1.4. Pojęcie koniecznego warunku możliwości	32
1.5. Transcendentalny okres warunkowy – próba definicji	36
1.6. Podsumowanie	38
Rozdział 2. Argumentacje transcendentalne według Kanta	41
2.1. W polu możliwego doświadczenia	45
2.2. Możliwość geometrii w <i>Estetyce transcendentalnej</i>	57
2.3. O <i>Transcendentalnej dedukcji czystych pojęć intelektu</i>	70
2.4. Dowód na istnieniu świata zewnętrznego w <i>Odparciu idealizmu</i>	89
2.5. O pozorze transcendentalnym	99
2.6. Podsumowanie	108
Rozdział 3. Wiele twarzy transcendentalizmu	112
3.1. Modele A i B	113
3.2. Model C	118
3.2.1. Kontekst odkrycia transcendentalnego	120
3.2.2. Kontekst uzasadnienia transcendentalnego	129
3.2.3. Możliwość geometrii: od Kanta do Einsteina	133
3.3. Modele D i E	144
3.3.1. O <i>Mózgach w naczyniu</i>	155
3.3.2. Stwierdzalność a istnienie: od Kanta do Strawsona	173
3.4. Argumentacje transcendentalne a problem granic poznania	197
3.5. Podsumowanie	205

Rozdział 4. Argumentacje transcendentalne w filozofii	
praktycznej	208
4.1. O dwóch programach badawczych nowożytnej epistemologii	213
4.2. Kantowska metafizyka moralności	217
4.2.1. Problem uzasadnienia w <i>Teorii sprawiedliwości</i>	
Johna Rawlsa	227
4.3. Argumentacje transcendentalne we współczesnej filozofii	
praktycznej	236
4.4. Wiedza, wolność, intersubiektywność	263
4.5. Podsumowanie	276
Uwagi końcowe	279
Bibliografia	283
Summary	300
Indeks nazwisk	307
Indeks pojęć	313